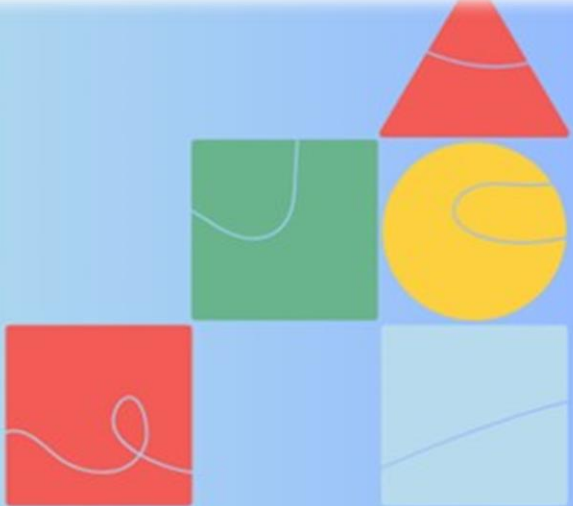

แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตำบลเมืองจันทร์

อำเภอเมืองจันทร์

จังหวัดศรีสะเกษ

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพเศรษฐกิจและสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล นำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดิน ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุ ปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด.ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้อง เหมาะสมรักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-3
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ-1
คณะผู้จัดทำ	อ-2

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดศรีสะเกษ	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ.2566	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2566	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2565	2-12
3-1	สมบัติดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	3-3
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	6-5
7-1	กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-7
7-2	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-8
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-9

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	2-1
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดศรีสะเกษ	2-3
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	2-8
3-1	ทรัพยากรดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	4-6
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	6-7
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	7-6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 – 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือเทศบาลตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

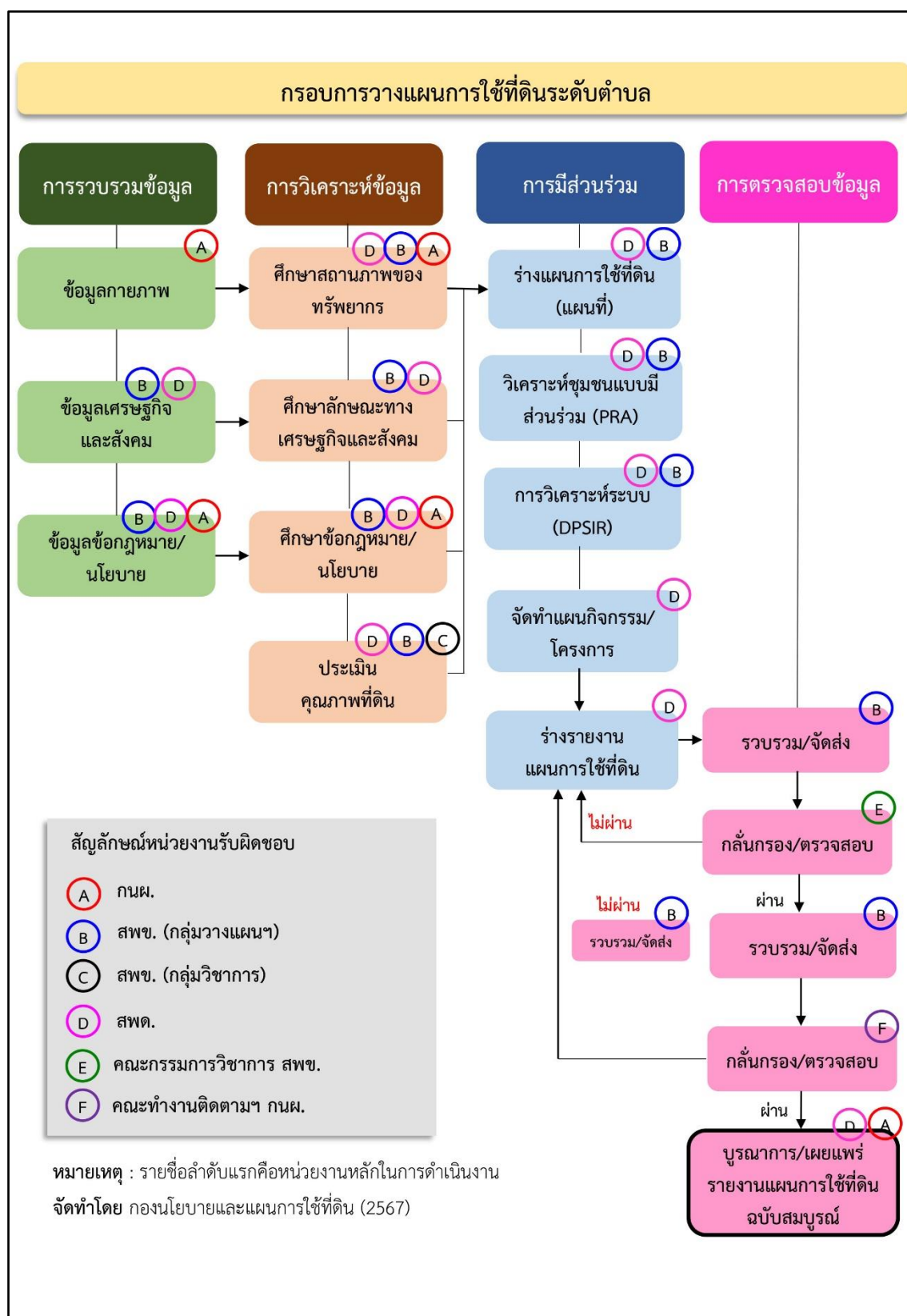
3) หน่วยงานราชการอื่นๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ชุมชนพอเพียง เคียงคู่คุณธรรม นำพาเศรษฐกิจ ร่วมคิดการพัฒนา” (เทศบาลเมืองจันทร์, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองจันทร์ มีพื้นที่ประมาณ 39.48 ตารางกิโลเมตร หรือ 24,676 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังแสดงในรูปที่ 2-1 ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลตาโกน ตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลปราสาท อำเภอห้วยทับทัน ตำบลหนองไฮ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลโคด อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ ตำบลหนองไฮ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลกระอ้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 25 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านบก	หมู่ที่ 14 บ้านหนองโน
หมู่ที่ 2 บ้านเมืองจันทร์	หมู่ที่ 15 บ้านกลาง
หมู่ที่ 3 บ้านโนนกลาง	หมู่ที่ 16 บ้านหนองแคนใหญ่
หมู่ที่ 4 บ้านหนองแคน	หมู่ที่ 17 บ้านกลางคำ
หมู่ที่ 5 บ้านโคก	หมู่ที่ 18 บ้านทุ่งสว่าง
หมู่ที่ 6 บ้านอิงอ้อย	หมู่ที่ 19 บ้านม่วงน้อย
หมู่ที่ 7 บ้านไผ่	หมู่ที่ 20 บ้านฮ้องคำ
หมู่ที่ 8 บ้านห่ม	หมู่ที่ 21 บ้านสวัสดิ์
หมู่ที่ 9 บ้านจั่ว	หมู่ที่ 22 บ้านขบวนสมบูรณ์
หมู่ที่ 10 บ้านเก็บงา	หมู่ที่ 23 บ้านหุงคำ
หมู่ที่ 11 บ้านหนองหว่า	หมู่ที่ 24 บ้านไผ่น้อย
หมู่ที่ 12 บ้านหนองแคนใหญ่	หมู่ที่ 25 บ้านหนองเรือ
หมู่ที่ 13 บ้านโนนสูง	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยทับทัน

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537 - 2566) พบว่า ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.4 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 18.1 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,477.7 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 114 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 303.5 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดศรีสะเกษ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจน

ช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETO) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมมูลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน ดังแสดงในตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2

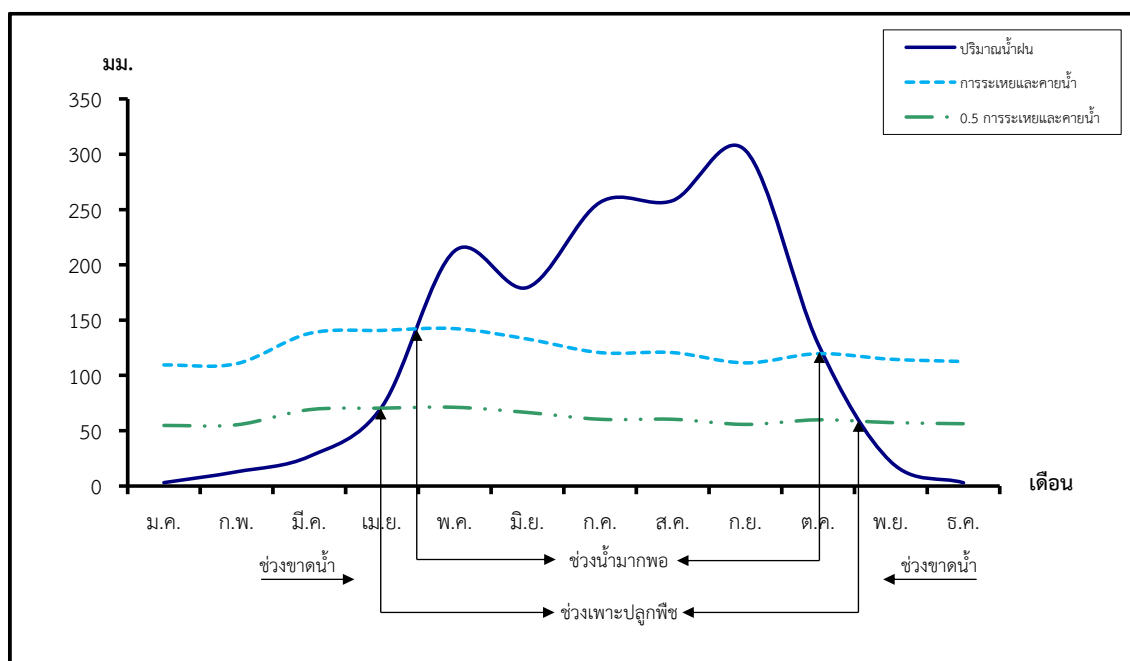
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดศรีสะเกษ¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	18.1	31.1	24.0	68.0	3.0	0.9	109.4	3.0
ก.พ.	19.8	33.5	26.1	66.0	12.8	2.0	110.6	12.5
มี.ค.	22.9	35.7	28.6	66.0	26.7	4.2	138.0	25.6
เม.ย.	24.8	36.4	29.8	69.0	71.7	7.0	140.7	63.5
พ.ค.	25.5	35.0	29.4	76.0	212.6	14.4	142.3	140.3
มิ.ย.	25.6	34.1	29.1	78.0	179.5	14.7	132.9	127.9
ก.ค.	25.1	32.8	28.4	81.0	256.5	17.8	120.6	150.7
ส.ค.	25.1	32.4	28.1	83.0	258.1	19.3	120.6	150.8
ก.ย.	24.7	31.9	27.7	85.0	303.5	19.3	111.3	155.3
ต.ค.	23.8	31.6	27.2	80.0	128.5	10.5	119.7	102.1
พ.ย.	22.0	31.8	26.4	73.0	21.9	3.1	114.6	21.1
ธ.ค.	19.1	30.6	24.4	69.0	2.9	0.8	112.5	2.9
เฉลี่ย	23.0	33.1	27.4	74.5	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,477.7	114.0	1,473.1	955.7

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดศรีสะเกษ

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,581 ไร่ หรือร้อยละ 6.41 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ และถนน เป็นต้น

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 21,693 ไร่ หรือร้อยละ 87.90 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 28 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 20,487 ไร่ หรือร้อยละ 83.02 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+ถั่วเขียว และนาข้าว+พืชผัก เป็นต้น

3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 263 ไร่ หรือร้อยละ 1.06 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พริก มันสำปะหลัง และไร่ร้าง เป็นต้น

4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 742 ไร่ หรือร้อยละ 3.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส และปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าว และ มะม่วง เป็นต้น

6) พืชสวน มีเนื้อที่ 54 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

7) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 66 ไร่ หรือร้อยละ 0.27 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ ม้า โรงเรือนเลี้ยงสุกร และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 591 ไร่ หรือร้อยละ 2.40 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ และ ป่าผลัดใบรกร้าง

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 565 ไร่ หรือร้อยละ 2.30 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หนอง บึง ทะเลสาบ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน เป็นต้น

2.5.5 พื้นที่เขตลัด มีเนื้อที่ 246 ไร่ หรือร้อยละ 0.99 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่สลับไม้พุ่ม/ ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม และทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,581	6.41
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,330	5.39
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	167	0.68
U405	ถนน	78	0.32
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	6	0.02
A	พื้นที่เกษตรกรรม	21,693	87.90
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	28	0.11
A100	นาไร่	8	0.03
A101	นาข้าว	20,444	82.85
A101+A208	นาข้าว+ถั่วเขียว	18	0.07
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	17	0.07
A200	ไร่ไร่	38	0.15
A203	อ้อย	11	0.04

ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

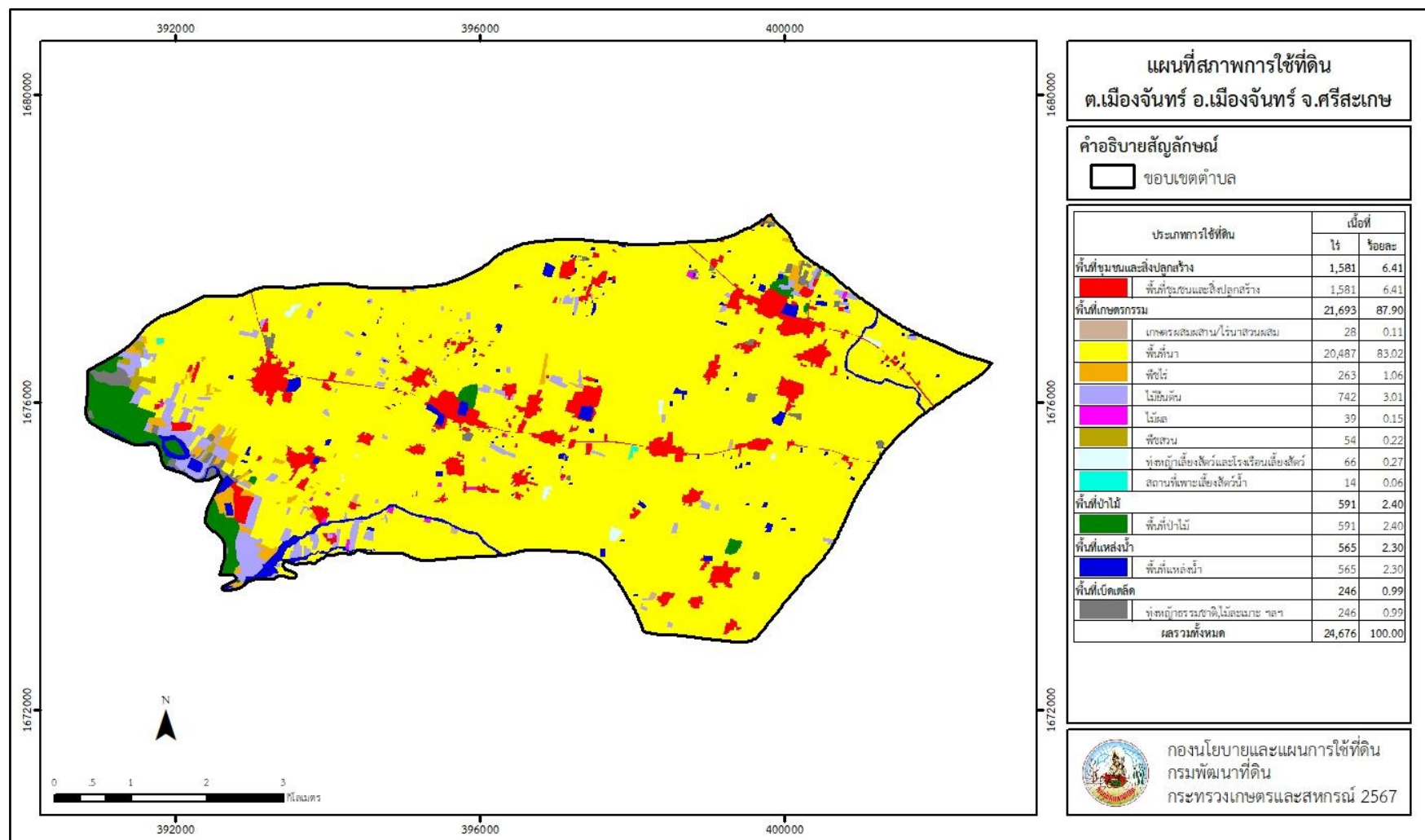
หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม (ต่อ)		
A204	มันสำปะหลัง	101	0.41
A229	พริก	113	0.46
A301	ไม้ยืนต้นผสม	9	0.04
A302	ยางพารา	607	2.46
A303	ปาล์มน้ำมัน	59	0.24
A304	ยูคาลิปตัส	67	0.27
A401	ไม้ผลผสม	33	0.13
A405	มะพร้าว	3	0.01
A407	มะม่วง	2	0.01
A411	กล้วย	1	-
A502	พืชผัก	54	0.22
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	43	0.17
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	9	0.04
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	14	0.06
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	14	0.06
F	พื้นที่ป่าไม้	591	2.40
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	172	0.70
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	419	1.70
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	246	0.99
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	8	0.03
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	222	0.90
M405	พื้นที่ถม	16	0.06

ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	565	2.30
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	51	0.21
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	232	0.94
W202	บ่อน้ำในไร่นา	179	0.73
W203	คลองชลประทาน	103	0.42
ผลรวมทั้งหมด		24,676	100.00

หมายเหตุ: จากการวิเคราะห์ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลเมืองจันทร์ มีประชากรรวม 7,528 คน แยกเป็นชาย 3,854 คน เป็นหญิง 3,674 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 191 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,884 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,456 ครัวเรือน หรือร้อยละ 77.28 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียน กรมส่งเสริมการเกษตร 428 ครัวเรือน หรือร้อยละ 22.72 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลเมืองจันทร์	1,884	3,854	3,674	7,528
หมู่ที่ 0 เมืองจันทร์	1	17	5	22
หมู่ที่ 1 บก	78	188	165	353
หมู่ที่ 2 เมืองจันทร์	168	283	264	547
หมู่ที่ 3 โนนกลาง	90	177	151	328
หมู่ที่ 4 หนองแคน	66	134	136	270
หมู่ที่ 5 โคก	76	160	152	312
หมู่ที่ 6 อิงอ	71	119	101	220
หมู่ที่ 7 ไร่	62	121	104	225
หมู่ที่ 8 ทุ่ง	70	147	158	305
หมู่ที่ 9 ไร่	95	209	203	412
หมู่ที่ 10 เกือบงา	174	336	325	661
หมู่ที่ 11 หนองหว้า	74	181	164	345
หมู่ที่ 12 หนองแคนใหญ่	101	190	199	389
หมู่ที่ 13 โนนสูง	63	115	100	215
หมู่ที่ 14 หนองโน	33	74	65	139
หมู่ที่ 15 กลาง	103	135	145	280

ตารางที่ 2-3 (ต่อ)

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
หมู่ที่ 16 หนองแคนใหญ่	139	302	299	601
หมู่ที่ 17 กลางคำ	28	58	54	112
หมู่ที่ 18 พุ่งสว่าง	64	135	148	283
หมู่ที่ 19 ม่วงน้อย	44	96	75	171
หมู่ที่ 20 ฮ้องคำ	54	126	130	256
หมู่ที่ 21 สวัสดิ์	33	87	73	160
หมู่ที่ 22 ขบวนสมบูรณ์	53	110	133	243
หมู่ที่ 23 พุ่งคำ	26	52	63	115
หมู่ที่ 24 ฝายน้อย	78	201	172	373
หมู่ที่ 25 หนองเรือ	40	101	90	191

ที่มา : กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ
ปี พ.ศ. 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,884	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,456	77.28
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือน เกษตร ที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	428	22.72

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 24,676 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,884 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ย ครัวเรือนละ 13.10 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 21,693 ไร่ หรือร้อยละ 87.90 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ย ครัวเรือนละ 14.90 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,456 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 225,238.57 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 73,402.25 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 152,877.65 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 49,820.79 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 72,360.92 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 23,581.46 บาท ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ.2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลเมืองจันทร์	91,831.58	55,588.73	42,101.76	35,716.49	225,238.57	73,402.25	152,877.65	49,820.79
หมู่ที่ 1 บก	89,252.62	44,819.85	29,085.23	53,776.92	216,934.62	67,467.70	194,072.00	60,357.32
หมู่ที่ 2 เมืองจันทร์	117,386.57	85,359.70	48,929.85	27,783.58	279,459.70	115,579.01	142,291.79	58,849.07
หมู่ที่ 3 โนนกลาง	83,272.46	55,669.57	29,759.42	35,657.97	204,359.42	64,387.21	97,571.38	30,741.67
หมู่ที่ 4 หนองแคน	84,542.22	51,022.22	36,555.56	37,377.78	209,497.78	86,489.91	165,911.11	68,495.41
หมู่ที่ 5 โคก	62,662.07	41,913.79	37,344.83	49,163.79	191,084.48	61,231.49	159,174.14	51,006.08
หมู่ที่ 6 อิงอ	95,931.91	29,378.72	38,395.74	18,840.43	182,546.81	65,493.89	113,896.36	40,863.58
หมู่ที่ 7 ไร่	49,051.18	37,002.35	40,344.12	39,552.75	165,950.39	57,185.61	100,705.88	34,702.70
หมู่ที่ 8 ทุ่ง	66,236.89	127,111.11	80,680.00	33,733.33	307,761.33	70,300.81	183,416.78	41,897.23
หมู่ที่ 9 ไร่	81,483.87	73,616.13	43,793.55	73,604.84	272,498.39	87,994.27	117,838.71	38,052.08
หมู่ที่ 10 เกือบ	70,306.98	50,459.69	34,232.56	7,549.61	162,548.84	56,672.43	130,051.43	45,342.25
หมู่ที่ 11 หนองหัว	94,295.08	68,819.67	51,442.62	37,934.43	252,491.80	54,042.11	119,819.67	25,645.61
หมู่ที่ 12 หนองแคนใหญ่	55,740.26	26,493.51	36,019.48	37,194.81	155,448.05	61,698.45	128,740.26	51,097.94
หมู่ที่ 13 โนนสูง	71,595.74	39,148.94	40,680.85	34,085.11	185,510.64	67,589.15	128,968.09	46,988.37
หมู่ที่ 14 หนองโน	74,047.62	36,047.62	43,000.00	8,761.90	161,857.14	53,109.38	116,666.67	38,281.25
หมู่ที่ 15 กลาง	313,492.14	90,230.18	48,012.28	25,754.39	477,488.98	156,418.80	304,149.12	99,635.06

ตารางที่ 2-5 (ต่อ)

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
หมู่ที่ 16 หนองแคนใหญ่	38,051.85	46,285.19	47,618.52	65,362.50	197,318.06	59,692.86	187,302.32	56,662.89
หมู่ที่ 17 กลางคำ	142,900.00	36,866.00	55,690.00	45,550.00	281,006.00	81,451.01	275,348.50	79,811.16
หมู่ที่ 18 พุ่งสว่าง	85,720.69	59,431.03	27,310.34	26,620.69	199,082.76	64,507.26	130,327.59	42,229.05
หมู่ที่ 19 ม่วงน้อย	37,142.86	59,821.43	61,071.43	47,642.86	205,678.57	71,098.77	94,741.43	32,750.12
หมู่ที่ 20 ฮ่องคำ	59,452.38	38,678.57	30,345.24	21,714.29	150,190.48	53,008.40	99,833.33	35,235.29
หมู่ที่ 21 สวัสดิ์	234,946.77	63,122.58	51,225.81	25,603.23	374,898.39	100,188.36	299,380.65	80,006.90
หมู่ที่ 22 ขบวนสมบูรณ์	69,906.98	54,790.70	53,613.95	27,769.77	206,081.40	60,695.21	168,624.42	49,663.36
หมู่ที่ 23 พุ่งคำ	60,104.35	45,408.70	47,339.13	47,452.17	200,304.35	71,984.38	176,844.35	63,553.44
หมู่ที่ 24 ฝายน้อย	124,865.67	34,179.10	28,119.40	26,940.30	214,104.48	74,326.42	150,800.00	52,350.26
หมู่ที่ 25 หนองเรือ	102,444.44	58,111.11	54,962.96	47,851.85	263,370.37	77,293.48	165,592.59	48,597.83

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 983 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5A เนื้อที่ 255 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5B เนื้อที่ 24,421 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลเมืองจันทร์ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537- 2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,477.7 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลเมืองจันทร์ มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ หนองเก็บงา หนองแคนใหญ่ หนองเมืองจันทร์ หนองยอดคอ และห้วยทับทัน

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลเมืองจันทร์ มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 28 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 7 หน่วยแผนที่ดิน ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 5 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Nbn-sIA ชุดดินหนองบุญมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 526 ไร่ หรือร้อยละ 2.13 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIA ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,657 ไร่ หรือร้อยละ 6.71 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIB ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,789 ไร่ หรือร้อยละ 27.51 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Re-col-sIA ดินร่อยเอ็ดที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 806 ไร่ หรือร้อยละ 3.27 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Re-col-Re-pic,col-sIA หน่วยเชิงซ้อนของดินร่อยเอ็ดที่เป็นดินร่วนหยาบ และดินร่อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อนและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 13,961 ไร่ หรือร้อยละ 56.58 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 2 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-IA ดินชุมพลบุรีที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 580 ไร่ หรือร้อยละ 2.35 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ptk-sIB ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 357 ไร่ หรือร้อยละ 1.45 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

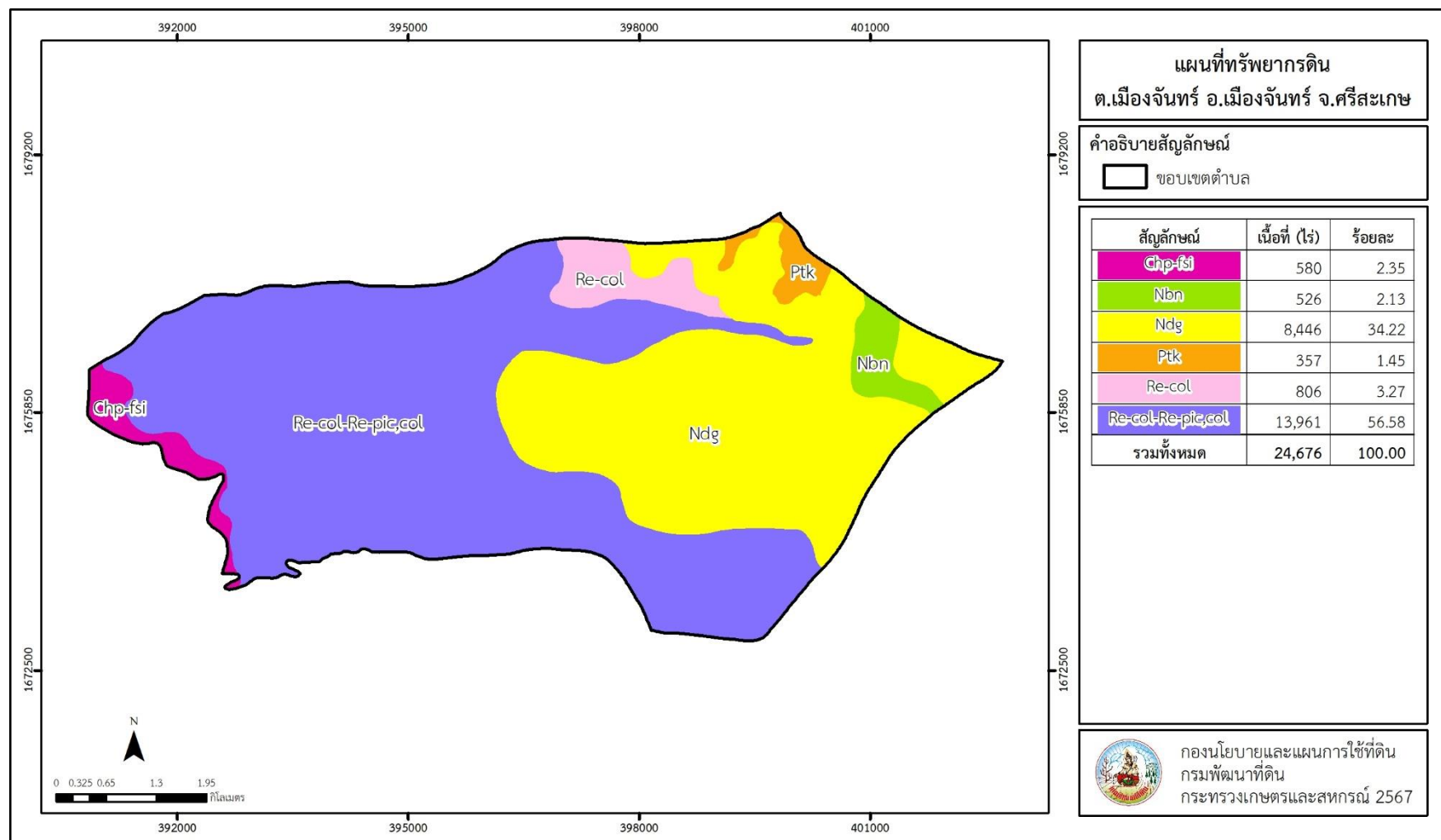

ตารางที่ 3-1 สมบัติดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Chp-fsi-lA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.0-7.0	<2	-	580	2.35
Nbn-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	526	2.13
Ndg-slA	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	1,657	6.71
Ndg-slB	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	6,789	27.51
Ptk-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	357	1.45
Re-col-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	806	3.27
Re-col-Re-pic,col-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	13,961	56.58
รวมทั้งหมด											24,676	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา : กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

- 1) ดินทรายขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเค็ม ดินเป็นกรด-ด่าง
- 2) โรคระบาดต่อพืชและแมลง ข้าวปน ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี
- 4) น้ำประปาไม่ไหล และคุณภาพไม่ดีต้องซื้อน้ำใช้ น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอต่อการเกษตรตลอดทั้งปี คุณภาพน้ำบาดาลไม่ดีเป็นสนิมและบางพื้นที่น้ำใต้ดินอยู่ลึกและน้ำเป็นน้ำเค็มน้ำกร่อย
- 5) ปัญหาราคาผลผลิตต่ำและต้นทุนการผลิตสูง
- 6) ขาดการรวมกลุ่มที่ชัดเจน
- 7) ขาดตลาดนัดภายในชุมชน
- 8) ปัญหายาเสพติด การลักขโมย หนี้นอกระบบ เด็กแว้น

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกรในเขตตำบลเมืองจันทร์ มีความต้องการ ดังนี้

- 1) แก้ปัญหาดินเค็ม ดินเป็นกรด-ด่าง ปัญหาคุณภาพน้ำบาดาลเป็นสนิม
- 2) แก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) แก้ไขปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช
- 4) แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร
- 5) แก้ปัญหาราคาสินค้าการเกษตร
- 6) แก้ปัญหายาเสพติด การลักขโมย เด็กแว้น

จากความต้องการให้ช่วยแก้ปัญหาของชุมชนตำบลเมืองจันทร์ ต่างๆ พบว่า

1. จากกรณีปัญหาดิน ขาดความอุดมสมบูรณ์ มีความเป็นกรด-ด่าง และปัญหาดินเค็ม ทำให้มีปัญหาพืชไม่สามารถเจริญเติบโตได้ กรมพัฒนาที่ดินได้ส่งเสริมเกษตรกร โดยใช้ปูนโดโลไมท์ในการแก้ปัญหาดินกรด แต่ละสถานีได้แจกจ่ายปูนโดโลไมท์ไปยังเกษตรกรที่ต้องการรับ และที่มีปัญหาในการเพาะปลูก พร้อมทั้งแนะนำวิธีการแก้ปัญหาดินเค็ม การนำน้ำขึ้นมาพักในบ่อพักก่อนนำไปใช้ประโยชน์ในแปลงเกษตรต่อไป เพื่อส่งเสริมการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกรให้มีประสิทธิภาพ

เพิ่มขึ้น ส่วนกรณีปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดถั่วพรี้า ปอเทือง พร้อมทั้งนำโครงการที่เกี่ยวข้องของกรมพัฒนาที่ดินเข้ามาส่งเสริมการทำเกษตรในพื้นที่ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

2. กรณีปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช กรมพัฒนาที่ดินได้มีการอบรมให้ความรู้และสาธิตการผลิตน้ำหมักจากสารเร่ง พด.7 ประโยชน์ของสารเร่ง พด. คือ ป้องกันแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยต่าง ๆ หนอนเจาะผลและลำต้น หนอนกระทู้ และหนอนกอ ซึ่งการอบรมดังกล่าวช่วยให้เกษตรกรมีความรู้ และลดการใช้ยาฆ่าแมลงที่จะส่งผลกระทบต่อผลผลิต

3. กรณีแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร และขาดแคลนน้ำประปา กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการขุดบ่อน้ำโครงการบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร ในพื้นที่ จากแผนการดำเนินงานที่ผ่านมากรมพัฒนาที่ดิน สนับสนุนโครงการบริหารจัดการน้ำใต้ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของเกษตรกร สำหรับการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษได้ประสานเรื่องไปยังกรมทรัพยากรน้ำบาดาลจังหวัดศรีสะเกษ และการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ จัดทำระบบส่งน้ำ กระจายน้ำ น้ำดิบเพื่อการผลิตประปา นั้น เทศบาลตำบลเมืองจันทร์จะมีแผนการดำเนินการร่วมกับชลประทาน

4. การแก้ไขปัญหาราคาสินค้า กรมพัฒนาที่ดินได้เข้ามามีส่วนร่วมกับเกษตรกรในตำบลเมืองจันทร์ กรมพัฒนาที่ดินมีโครงการเกษตรอินทรีย์ และการขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรกรด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS (ข้าว) เพื่อออกใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพิ่มมูลค่าทางสินค้าและประกันคุณภาพผลผลิต

5. การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนตำบลเมืองจันทร์ ทางสถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ ได้หาทางออกกับเทศบาลตำบลเมืองจันทร์ ส่งเสริมกีฬาต้านยาเสพติด พร้อมทั้งประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองจันทร์ มารับทราบปัญหาและหาทางออกร่วมกัน

ผลจากการจัดทำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน(PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

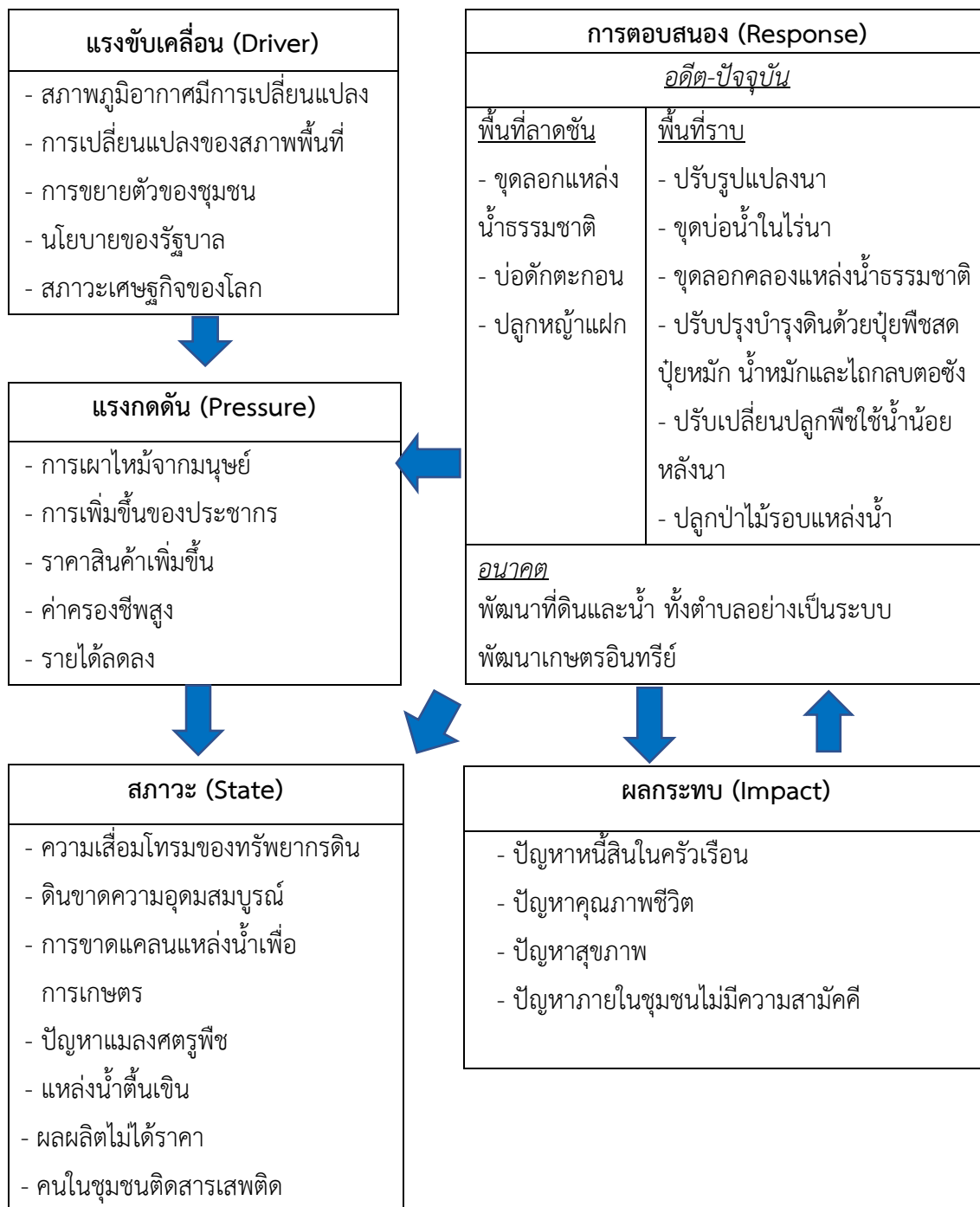
- 1.1) สภาพภูมิอากาศมีการเปลี่ยนแปลง
- 1.2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่
- 1.3) การขยายตัวของชุมชน
- 1.4) นโยบายของรัฐบาล
- 1.5) สถานะเศรษฐกิจของโลก

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- 2.1) การเผาไหม้จากมนุษย์

- 2.2) การเพิ่มขึ้นของประชากร
- 2.3) ราคาสินค้าเพิ่มขึ้น
- 2.4) ค่าครองชีพสูง
- 2.5) รายได้ลดลง
- 3) **สภาวะ (State)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 7 ประการ คือ
 - 3.1) ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน
 - 3.2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
 - 3.3) การขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
 - 3.4) ปัญหาแมลงศัตรูพืช
 - 3.5) แหล่งน้ำตื้นเขิน
 - 3.6) ผลผลิตไม่ได้ราคา
 - 3.7) คนในชุมชนติดสารเสพติด
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ
 - 4.1) ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน
 - 4.2) ปัญหาคุณภาพชีวิต
 - 4.3) ปัญหาสุขภาพ
 - 4.4) ปัญหาภายในชุมชนไม่มีความสามัคคี
- 5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบันและอนาคตดังนี้
 - อดีต-ปัจจุบัน**
 - พื้นที่ลาดชัน
 - 5.1) ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ
 - 5.2) บ่อตักตะกอน
 - 5.3) ปลุกหญ้าแฝก
 - พื้นที่ราบ
 - 5.4) ปรับรูปแปลงนา
 - 5.5) บ่อน้ำในไร่นา
 - 5.6) ขุดลอกคลองแหล่งน้ำธรรมชาติ
 - 5.7) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก น้ำหมัก และไถกลบตอซัง
 - 5.8) ปรับเปลี่ยนปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังนา
 - 5.9) ปลูกป่าไม้รอบแหล่งน้ำ
 - อนาคต**
 - พัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบลอย่างเป็นระบบ - พัฒนาเกษตรอินทรีย์ ดังในรูปที่ 4.1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์ โดยระบบ DPSIR ของตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

- 1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวขาวหอมมะลิ 105 และข้าวเหนียว กข 6
- 2) เกษตรผสมผสาน เกษตรกรจะทำเกษตรผสมผสานมีการขุดบ่อน้ำ จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งสามารถปลูกพืชได้เกือบตลอดปี
- 3) พริก เกษตรกรจะเพาะกล้าและปลูกช่วงปลายฝนต้นหนาวในเดือนกันยายน เป็นต้นไป พื้นที่ปลูกอยู่บริเวณแนวเขตใกล้ห้วยทับทันเนื่องจากระดับน้ำใต้ดินที่ตื้น เช่น บ้านทุ่งสว่าง ห่องคำ หนองแคนใหญ่ หนองหว้า เป็นต้น

4.3.2 พื้นที่ดอน

- 1) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลัง ช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายน ถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน
- 2) อ้อย เกษตรกรจะปลูกอ้อย ที่นิยมเพาะปลูก ได้แก่ อ้อยตอ อ้อยปลูก
- 3) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ ส้มโอ
- 4) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก ไม้ และยางนา

เดือน ชนิดพืช	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1.ข้าว					นาปี							
2.เกษตร ผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน											
3. พริก	พริก								พริก			
บริเวณพื้นที่ดอน												
1.มัน สำปะหลัง	มันสำปะหลัง											
2.อ้อย	อ้อย											
3.ไม้ผล	ไม้ผล											
4.ไม้ยืนต้น	ไม้ยืนต้น											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1 การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2 ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3 ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1 สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2 ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง พริก กระจับแดง หอมแดง

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยที่ดิน	ข้าว	ยางพารา	มันสำปะหลัง	พริก	กระจับแดง	หอมแดง
Chp-fsi-IA	S3o	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Nbn-slA	S2s	S3o	N	S3o	N	N
Ndg-slA	S2os	S2os	S2os	S2os	S2s	S2os
Ndg-slB	S2ewos	S2os	S2os	S2os	S2s	S2eos
Ptk-slB	S3o	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2eons
Re-col-Re-pic,col-slA	S2ns	S3o	N	S3o	N	N
Re-col-slA	S2ns	S3o	N	S3o	N	N

หมายเหตุ : * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพ โดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายใน

พื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่า แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1 มีรายละเอียดดังนี้

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 21,693 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 87.91 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) โดยพื้นที่ตำบลเมืองจันทร์ มีเฉพาะเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีเนื้อที่ 14,042 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 56.91 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 13,036 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 52.83 ของเนื้อที่ตำบล และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 656 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.66 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 249 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 71 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน เช่น พริก หอม กระเทียม

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีเนื้อที่ 7,571 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 30.68 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 7,451 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 30.20 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 86 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน เช่น พริก หอม กระเทียม

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 66 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 66 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,581 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.41 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,575 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.38 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 565 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.29 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 297 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.20 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 268 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.09 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่นๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 246 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.00 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.5 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 591 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.40 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
2	เขตเกษตรกรรม	21,693	87.91
	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง(ประเภทที่2)	14,042	56.91
2221	เขตทำนา	13,036	52.83
2222	เขตปลูกไม้ผล	30	0.12
2223	เขตปลูกไม้ยืนต้น	656	2.66
2224	เขตปลูกพืชไร่	249	1.01
2225	เขตปลูกพืชทางเลือก	71	0.29
	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ	7,571	30.68
2310	เขตทำนา	7,451	30.20
2320	เขตปลูกไม้ผล	9	0.04
2330	เขตปลูกไม้ยืนต้น	86	0.35
2340	เขตปลูกพืชไร่	14	0.06
2350	เขตปลูกพืชทางเลือก	11	0.04
	เขตประมง	14	0.06
2400	เขตประมง	14	0.06
	เขตปศุสัตว์	66	0.27
2520	เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	66	0.27
3	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,581	6.41
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,575	6.38
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	6	0.02
4	เขตแหล่งน้ำ	565	2.29
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	297	1.20
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	268	1.09
5	เขตพื้นที่อื่นๆ	246	1.00
5000	เขตพื้นที่อื่นๆ	246	1.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

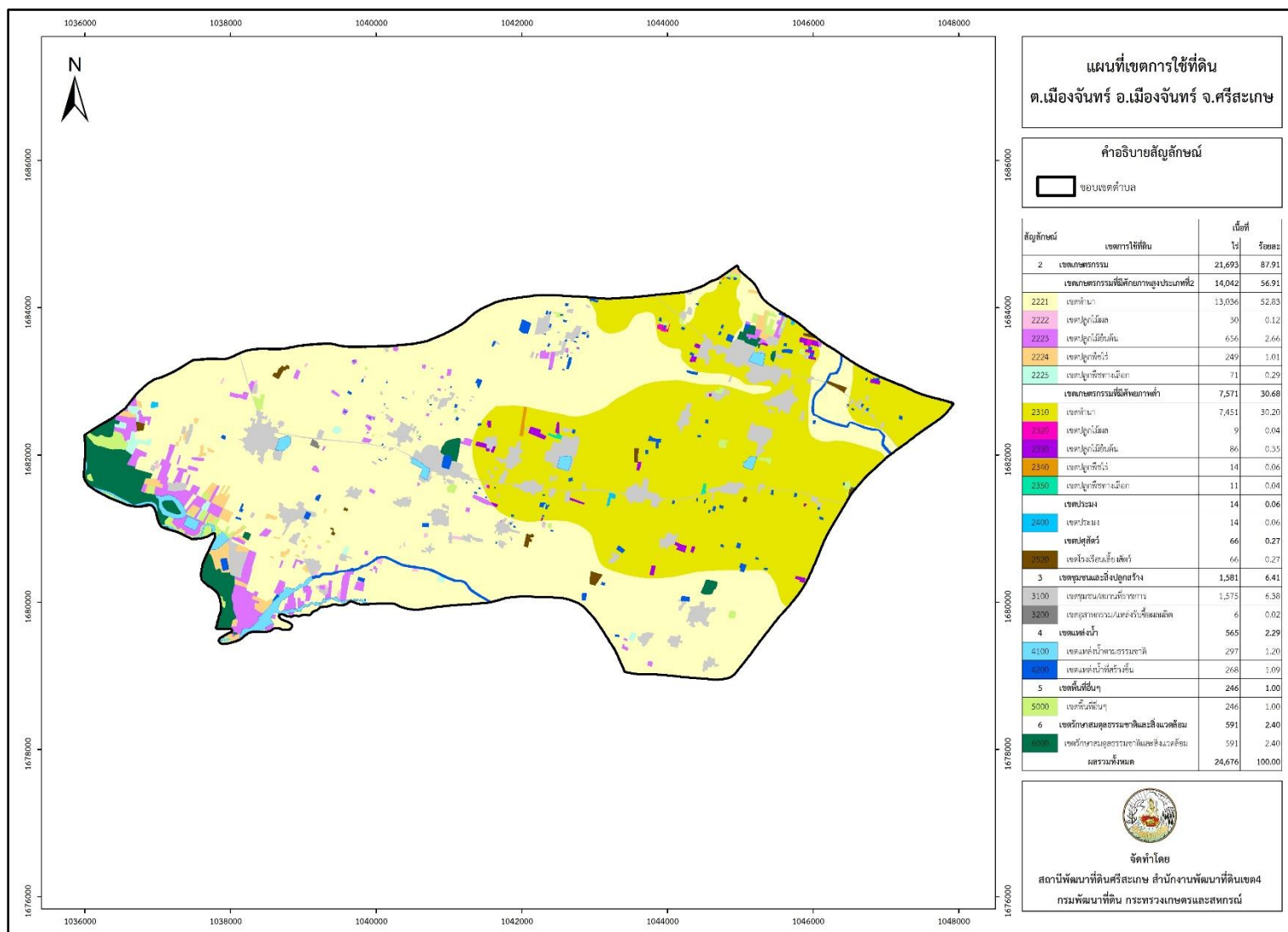
ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
6	เขตรักษาสมดุธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	591	2.40
6000	เขตรักษาสมดุธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	591	2.40
ผลรวม		24,676	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอมือ่งจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอมือ่งจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ไปเสนอต่อสภาตำบลเมืองจันทร์ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่ กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ ดังแสดงในตารางที่ 7-1

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา การปรับปรุงบำรุงดิน/ดินต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ (สาธิตการปรับปรุงดินกรด)
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การยกระดับการพัฒนาหมอดินอาสาเพื่อมีส่วนร่วมและศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาที่ดิน

2) การบริหารจัดการน้ำ

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน
- (3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินในพื้นที่เกษตรกรรมไม่เหมาะสม (Zoning By Agri-Map)

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7-2

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ)
- 1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ)
- 1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ/สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ)
- 1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และพืชทางเลือก มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 2.1) โครงการ 1 ตำบล 1 ตลาด ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ การทำตลาดลานค้าชุมชนแหล่งท่องเที่ยว เช่น บริเวณวัดเมืองจันทร์ ให้เกษตรกรนำผลผลิตมาขาย ดำเนินการทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ/เทศบาลตำบลเมืองจันทร์)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) ในกลุ่มพืชทางเลือก เช่น พริก พืชผัก กระเจี๊ยบแดง ในกลุ่มเกษตรผสมผสาน โคกหนองนาโมเดล เกษตรทฤษฎีใหม่ (ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ/ศูนย์วิจัยศรีสะเกษ/สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ)

2.3) ส่งเสริม/ฟื้นฟู/ขยายการรวมกลุ่ม อาชีพกลุ่มผู้ปลูกพริก ที่เคยมีกลุ่มทำอยู่แล้วให้มีความเข้มแข็ง และหาช่องทางการตลาดใหม่ๆ (เกษตรอำเภอเมืองจันทร์/เทศบาลตำบลเมืองจันทร์)

2.4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพที่สามารถทำงานที่บ้านได้ เช่น อาชีพการแปรรูปพริกเป็นป่นหอมเจียว กระเทียมเจียว (เทศบาลตำบลเมืองจันทร์)

2.4) ส่งเสริมอาชีพทางเลือกใหม่ เช่น ปลูกถั่วพริ้ว ถั่วลิสง กระเจี๊ยบแดง หลังฤดูการเก็บเกี่ยวข้าว พร้อมทั้งพัฒนาให้มีช่องทางการขายออนไลน์ เช่น การเลี้ยงกบ จิ้งหรีด ตั๊กแตน สำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ (เทศบาลตำบลเมืองจันทร์/เกษตรอำเภอเมืองจันทร์/สำนักงานประมงจังหวัดศรีสะเกษ)

2.5) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ)

2.6) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

3.1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ)

3.2) จัดตั้งกลุ่ม/ขยายกลุ่มแปลงใหญ่โค เพื่อรวมกลุ่มกันผลิต ขายเป็นแปรรูป (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ)

7.3.2 แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานศรีสะเกษ)

7.3.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำทั้งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตร รวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลเมืองจันทร์ เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลเมืองจันทร์ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง ความต้องการขยายระบบกระจายน้ำ ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลเมืองจันทร์ กรมพัฒนาที่ดิน ได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ดินเสื่อมสภาพ ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน และขาดธาตุอาหารในดิน (2) ปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำและปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน และระบบกระจายน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาคุณภาพน้ำใต้ดินเค็มและเป็นสีสนิมเหล็ก แหล่งน้ำที่มีใช้ไม่ได้ตลอดทั้งปี ปัญหาดังกล่าวนี้นำผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) การใช้ที่ดินผิดประเภท (3) ดินตื้น (4) ดินทรายจัด คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร จากการวิเคราะห์การชะล้างพังทลายในเขตการใช้ที่ดินของตำบลเมืองจันทร์ นั้นพบว่า ระดับการสูญเสียของดินในระดับที่น้อย 0-2 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 24,557 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 99.52 ของเนื้อที่ตำบล อยู่ระดับที่ปานกลาง 2-5 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 90 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.36 ของเนื้อที่ตำบล ระดับที่รุนแรง 5-15 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 29 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.12 (ดังรูปที่ 7-1) เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้น ซึ่งตำบลเมืองจันทร์ มีปัญหาคือดินขาดความอุดมสมบูรณ์ จากการใช้ประโยชน์ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานาน และขาดการปรับปรุงบำรุงดิน เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ลดลง ศักยภาพในการผลิตลดลงไม่เอื้ออำนวยต่อผลการผลิตทางการเกษตรเกิดความเสื่อมโทรมของดิน เนื่องจากมีสมบัติทางกายภาพ ทางเคมี และทางชีวภาพไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ส่งผลให้สิ้นเปลืองต้นทุนการเกษตรสูงขึ้น โดยได้ปริมาณผลผลิตคงที่หรือลดลงซึ่งเป็นปัญหาที่เกษตรกรประสบในปัจจุบัน และดินมีปัญหาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ อันเนื่องมาจากปัจจัยที่ทำให้กำเนิดดิน ซึ่งประกอบด้วย วัตถุดิบกำเนิดดิน สภาพพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ พืชพรรณที่ขึ้นปกคลุม และระยะเวลาที่เกิดดิน ดินมีปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติ ได้แก่ ดินเค็ม ดินทราย และดินตื้น ซึ่งดินที่มีปัญหาบางชนิด การแก้ไขจัดการเพียงเล็กน้อยสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ที่ดินได้ แต่บางพื้นที่อาจมีปัญหาดินมากกว่าหนึ่งอย่าง เช่น ปัญหาดินทรายหรือปัญหาดินตื้นจะมีปัญหาดินคือ มีปฏิกิริยาเป็นกรดร่วมด้วย การแก้ไขจำเป็นต้องแก้ไขร่วมกันทุกปัญหา จึงจะทำให้การใช้ที่ดินเกิดความยั่งยืน

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบความเสื่อมโทรมของที่ดิน จะสรุปได้ว่า มี 10 ประการ คือ (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (4) การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง (7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์

(8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด (9) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (10) จัดทำโครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารเชิงรุก (Agri-Map)

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น นอกจากผลการทั้บถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดต้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้นรวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์เพื่จัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนนํ้าและจัดทำระบบกระจายน้ำ จะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาการชะล้างพังทลายของดินกับปัญหาการขาดแคลนนํ้าในพื้นที่ทั้งตำบล โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”

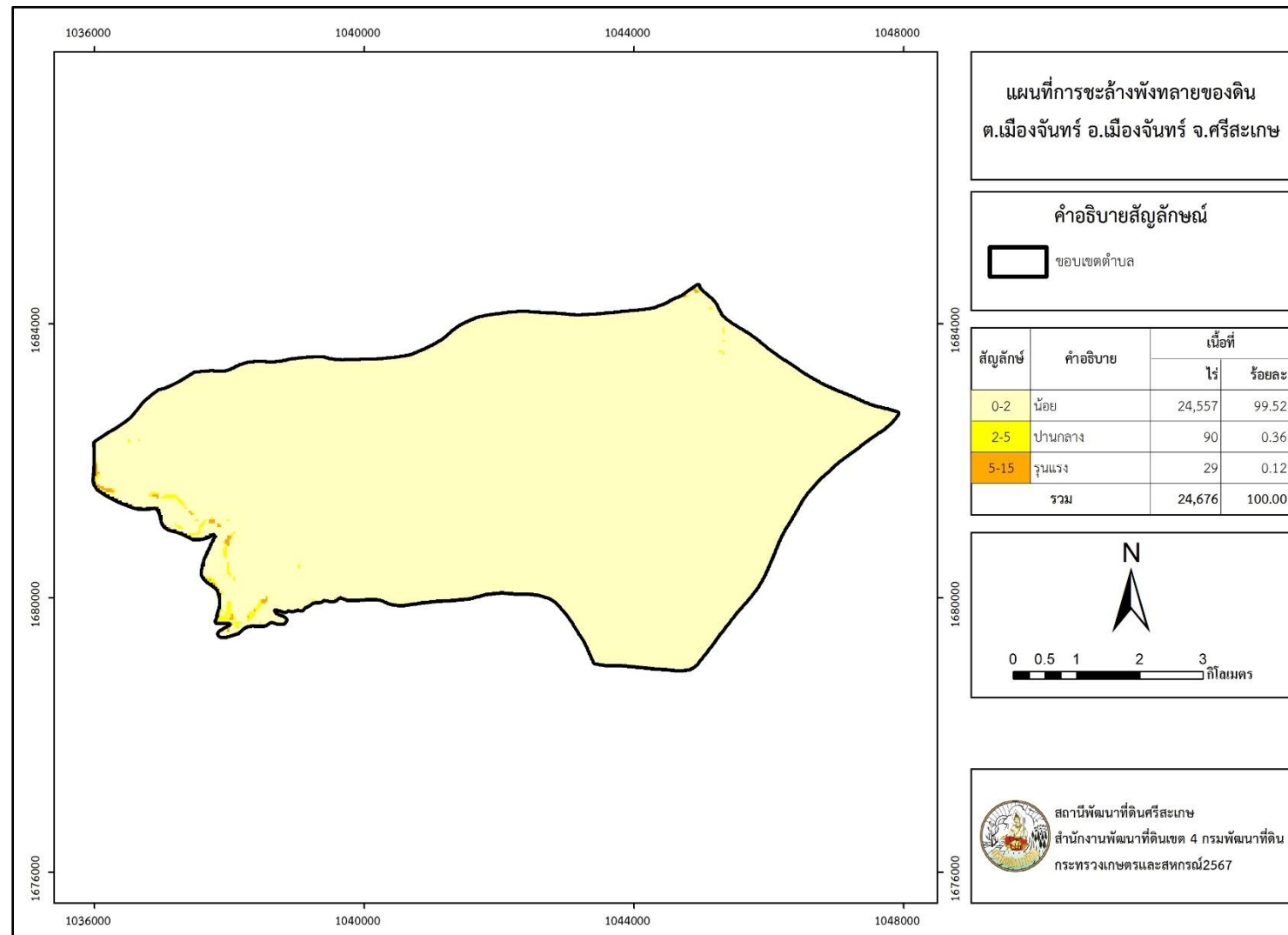
ในกรณีของการขาดแคลนนํ้าในหน้าแล้ง ตำบลเมืองจันทร์มีแหล่งน้ำสาธารณะบางแห่งมีลักษณะต้นเขินน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติแห้งขอดในหน้าแล้ง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาน้ำไม่เพียงพอสำหรับทำการเกษตรและการอุปโภคบริโภค และไม่สามารถนำน้ำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้เต็มที่ ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน บางพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำสาธารณะจึงไม่สามารถใช้น้ำได้ เนื่องจากปัญหาขาดแคลนนํ้าในหน้าแล้ง ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ขาดเสถียรภาพในการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอในการทำเกษตรได้ตลอดทั้งปี และการที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 25 หมู่บ้านในตำบลเมืองจันทร์ ที่เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ แก้ไขระบบประปาหมู่บ้าน และจัดทำระบบกระจายน้ำ” โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนนํ้า จะสรุปได้ว่ามี 5 ประการ คือ (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (3) การเพิ่มแหล่งน้ำ/ระบบกระจายน้ำด้วยระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (4) น้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 2 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้ว สรุปได้ว่า “การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหการขาดแคลนนํ้าทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน สามารถสร้างเสถียรภาพในการบริหารจัดการน้ำได้โดยสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ตลอดทั้งปี ทำให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตได้”

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1. เขตทำนา เนื้อที่ 20,487 ไร่ 2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 39 ไร่ 4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 742 ไร่ 5. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 263 ไร่ 6. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 82 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	4,221,878
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	218,753
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	1,115,625
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	112,500
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	90,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	1,645,000
	1.6 การจัดหาปูนโดโลไมท์	850,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	15,000
	1.8 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	175,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	520,000
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	520,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	32,725,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	600,000
	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	15,000,000
	3.3 การจัดระบบอนุรักษ์ดินพื้นที่ไม่เหมาะสม	15,000,000
	3.4 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	2,125,000
	รวม	37,466,878

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น
1. เขตทำนา เนื้อที่ 20,487 ไร่	- ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการรักษาพันธุ์ข้าวและการจัดการโรค/แมลง (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ/สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ) - ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ)
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 39 ไร่ 4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 742 ไร่ 5. เขตปลูกพืชไร่เนื้อที่ 263 ไร่ 6. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 82 ไร่	- โครงการ 1 ตำบล 1 ตลาด ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ การทำตลาดลานค้าชุมชนแหล่งท่องเที่ยว ให้เกษตรกรนำผลผลิตมาขาย ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ/เทศบาลตำบลเมืองจันทร์) - การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) ในกลุ่มพืชทางเลือก เช่น พริก พืชผัก กระเจี๊ยบแดง ในกลุ่มเกษตรผสมผสาน โคกหนองนาโมเดล เกษตรทฤษฎีใหม่ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรศรีสะเกษ/ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ/สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ) - ส่งเสริม/ฟื้นฟู/การรวมกลุ่ม อาชีพ ขยายกลุ่มพริก กลุ่มแปรรูปพริกเป็นพริกป่น หอมเจียว กระเทียมเจียว กลุ่มเลี้ยงกบ ที่เคยมีกลุ่มทำอยู่แล้วให้มีความเข้มแข็ง และหาช่องทางการตลาดใหม่ๆ (เทศบาลตำบลเมืองจันทร์) - ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพที่สามารถทำงานที่บ้านได้ เช่น อาชีพจักสาน พริกป่น หอมเจียว กระเทียมเจียว (เทศบาลตำบลเมืองจันทร์) - ส่งเสริมอาชีพทางเลือกใหม่พร้อมทั้งพัฒนาให้มีช่องทางการขายออนไลน์ เช่น การเลี้ยงกบ จิ้งหรีด ตักแตน สำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ (สำนักงานประมงจังหวัดศรีสะเกษ/เทศบาลตำบลเมืองจันทร์) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ) - สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
6. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 66 ไร่	- ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ) - จัดตั้ง/ขยายกลุ่มแปลงใหญ่โค เพื่อรวมกลุ่มกันผลิต ขยาย และแปรรูป (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ)
7. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 565 ไร่	สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ และเพิ่มพื้นที่ระบบกระจายน้ำ (สำนักงานชลประทานศรีสะเกษ)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2569-2573)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2569	2570	2571	2572	2573		2569	2570	2571	2572	2573		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน		2,063	2,063	2,063	2,062	2,062	10,311	846,376	846,376	846,376	41,376	841,376	4,221,878	
เขตเกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	150	150	150	150	150	750	43,751	43,751	43,751	43,751	43,751	218,753	พด.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่, พืชทางเลือก	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	38	223,125	223,125	223,125	223,125	223,125	1,115,625	พด.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	22,500	22,500	22,500	22,500	22,500	112,500	พด.
เขตเกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	3	3	18	20,000	20,000	20,000	15,000	15,000	90,000	พด.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	329,000	329,000	329,000	329,000	329,000	1,645,000	พด.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/พืชทางเลือก	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2569	2570	2571	2572	2573		2569	2570	2571	2572	2573		
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชทางเลือก	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พต.
เขตนาข้าว	1.8 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	ไร่	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พต.
	2. การบริหารจัดการน้ำ		5	5	5	5	5	25	104,000	104,000	104,000	104,000	104,000	520,000	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำใน ไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	5	5	5	5	5	25	104,000	104,000	104,000	104,000	104,000	520,000	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน								6,545,000	6,545,000	6,545,000	6,545,000	6,545,000	32,725,000	
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม, พื้นที่แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พต.
เขตนาข้าว	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	15,000,000	พต.
เขตนาข้าว	3.3 การจัดระบบอนุรักษ์ดิน พื้นที่ไม่เหมาะสม	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	15,000,000	พต.

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2569	2570	2571	2572	2573		2569	2570	2571	2572	2573		
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชทางเลือก	3.4 การจัดทำระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืน ต้นโตเร็ว	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	425,000	425,000	425,000	425,000	425,000	2,125,000	พต.
									7,495,376	7,495,376	7,495,376	7,490,376	7,490,376	37,466,878	

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2566. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 พฤษภาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2566**. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2567)**. แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>, 15 พฤษภาคม 2567.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2567 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจันทร์. 2567. **วิสัยทัศน์ พันธกิจ**. แหล่งที่มา: <http://www.khaotor.go.th/vision.html>, 1 พฤษภาคม 2567.

คณะผู้จัดทำ

นายสาคร เหมือนตา

นางสาวจันทิมา ไตรบุญญติกุล

นายนครินทร์ รินรุด

นางสาววัชรภรณ์ แสนศรี

นางสาวศศิธร สดไธสง

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการเกษตร

นักวิชาการเกษตร

เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
423 ม.3 ถนนเลียบเมือง ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ
จังหวัดศรีสะเกษ 33000
โทร 045-814642 E-mail : SSK01@ldd.go.th